



YHDENVERTAISUUS

VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGS OMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐAÁITTARDEADDJI

Litterointi yhdenvertaisuusvaltuutetun Instagram-live lähetyksestä 2.12.2020

[Maria]

Tervetuloa yhdenvertaisuusvaltuutetun livelähetykseen Anni Kyröläinen ja kaikki muut. Minun nimeni on Maria Swanljung ja minä olen yhdenvertaisuusvaltuutetun viestintäpäällikkö ja keskustelussa tänään vammaisten ihmisten työelämä on aiheena ja Anni Kyröläinen on asiantuntijana. Mutta esittele sinä Anni itsesi.

[Anni]

Joo tosiaan tervetuloa minunkin puolestani. Olen Anni Kyröläinen ja olen tosiaan asiantuntijana täällä tänään liittyen vammaisten ihmisten työllistymiseen. Olen yrittäjä eli meillä on esteettömyyteen ja yhdenvertaisuuteen keskittyvä konsultointiyritys Riesa Consultative Oy ja sitten tosiaan tein tuonne työ- ja elinkeinoministeriölle tämän vammaisten henkilöiden työllistymisen esteisiin liittyvän selvityksen tuossa tänä vuonna ja sen parissa olen nyt sitten jatkanut myös tätä edistämistyötä eri hallinnonalojen kanssa.

[Maria]

Jes. Ja yhdenvertaisuusvaltuutetun rooli liittyen vammaisten ihmisten työelämään on sellainen, että yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtäväänhan kuuluu syrjintään puuttuminen ja myös yhdenvertaisuuden edistäminen monella eri syrjintäperusteella ja valitettavasti vammaisten henkilöiden syrjintä on aihe, joka työllistää meitä paljon eli me saadaan paljon yhteydenottoja ihan yleensä vammaisten henkilöiden syrjinnästä. Työelämässä on sellainen työnjako meidän ja Aluehallintoviraston eli työsuojelun välillä, että työsuojeluviranomaiset on se viranomainen, joka hoitaa yksittäisiä syrjintätapauksia.

Eli jos yksittäinen henkilö haluaa kertoa jollekin siitä, että häntä on syrjitty työelämässä tai rekrytoinnissa niin me emme pysty siinä auttamaan vaan siinä on työsuojeluviranomaiset oikea osoite ja se verkko-osoite on työsuojelu.fi sieltä saa apua. Mutta meillä on tietenkin tehtävänä, kun meillä on tämä laaja tehtävä, joka on yhdenvertaisuuden edistäminen Suomessa niin siihen liittyy tietenkin myös yhdenvertaisuuden edistäminen Suomessa. Ja me olemme jo pari vuotta panostaneet aika paljon vammaisten henkilöiden syrjintään työelämässä. Pari vuotta sitten oli kampanja tähän liittyen ja on huomattu, että on aika paljon tekemistä vielä tämän aiheen tiimoilta. Mutta Anni sinä olet asiantuntija, sinä olet tätä selvittänyt vammaisten ihmisten työelämän esteistä ja tästä me puhumme tänään.

[Anni]

Kyllä. Voisin tosiaan eka kertoa vähän tämän selvityksen taustoista mitä tein sinne ministeriölle eli tähän lähti itse asiassa yhdenvertaisuusvaltuutetun aloitteesta eli haluttiin selvittää tällaisia vammaisia henkilöitä koskevia syrjiviä rakenteita, käytäntöjä, lainsäädäntöä ja kaikkea mitä liittyy tähän työelämään. Sitten minä menin sinne asiantuntijana tätä selvitystä tekemään ja selvityksen lähtökohtanaan oli tietenkin oikeus työhön eli meillä on YK:n Vammaissopimus, joka on ratifioitu ja siellä on käsitelty oikeutta työhön, toimeentuloon ja ylipäänsä osallisuuteen, johon nämä kaikki sitten tietenkin liittyy ja ajatuksena oli se, että otetaan nimenomaan tällainen sosiaalinen ja yhteiskunnallinen lähestymistapa tähän vammaisuuteen, että usein se vammaispolitiikka on vielä toistaiseksi ollut siellä Sosiaali- ja terveysministeriön puolella aika voimakkaasti ja muutenkin lähestymistapa ehkä sen tyyppinen näihin vammaiskysymyksiin.

Ja olin jotenkin tosi ilahtunut siitä, että millainen ilmapiiri siellä Työ- ja elinkeinoministeriössä sitten oli tämän selvityksen osalta ja mikä sellainen käyttäkseni klassikkosanaa tahtotila siellä oli nyt tällä hetkellä näiden asioiden edistämiseen ja se ei ole loppunut. Ja tosiaan selvityksen kanssa olin sitten monessa eri työryhmässä näissä ministeri alatyöryhmissä missä oli sitten hyvinkin laaja edustus eri ministeriöistä ja myöskin sitten esimerkiksi ammattiliitoista ja muista asiantuntijaorganisaatioista näiden lisäksi niin koin, että pääsin tosi niin sanotusti hyviin pöytiin sen kanssa niin sen puoleen olen aika toiveikas ollut. Ja mitä tämä selvitys sitten tuotti ja mitä tässä katsottiin niin ensinnäkin minä jaoin sen eri osa-alueisiin.

Vammaispalvelut nousi yhdeksi tärkeäksi osa-alueeksi, kerrotaan niistä vähän myöhemmin lisää, että miksi niin oli. Sitten katsottiin työhön hakeutumista ja mitä kaikkea siihen liittyy aina asenteesta esteettömyyteen ja näihin rekrytointeihin ja työllisyyspalveluihin. Sitten työssä oleminen, siihen liittyy vahvasti esimerkiksi nämä kaikki tukiviidakot, apuvälineet, edelleen vammaispalvelut ja niin edelleen. Sitten yrittäjyys oma osansa. Sitten sen lisäksi koulutus, eli kun lähdetään sieltä peruskoulusta ja sen jälkeisestä ajasta niin tällaisen jaon tein ja sitten myöskin kesken tämän selvityksen laatimisen tuli tämä koronapandemia, joka sitten tarjosi myös hyvän sellaisen lisäkulman, että mitä ratkaisuja ja myös riskejä se sitten toi ja mitkä on hyvä tiedostaa ja ottaa huomioon.

[Maria]

Joo. Minä tartun vielä tähän, sinä puhuit vielä tästä lähestymistavasta ja, että nyt selvitys tehtiin työ- ja elinkeinoministeriössä mikä on tavallaan uutta niin selitä vielä, että mitä se tarkoittaa konkreettisesti tämä lähestymistapa?

[Anni]

Tarkoitat, että tämä sosiaalinen ja yhteiskunnallinen lähestymistapa?

[Maria]

Niin.

[Anni]

Joo. Siis yhteiskunnallisella ja sosiaalisella lähestymistavalla tarkoitan sitä, että ensinnäkin otetaan nyt se kulma siihen, että nähdään vammaiset henkilöt osallisina henkilöinä, työntekijöinä siinä missä muutkin, ahkerina koululaisina ja otetaan sen lääketieteellisen tai tällaisen hoitavan näkökulman lisäksi siihen tämä ihmisoikeuksia koskettava näkökulma ja se, että pyritään ihan oikeasti siihen yhdenvertaisuuteen. Ja sitten se mikä siihen liittyy myös ehkä mitä en tuossa ehkä vielä sanonut niin mikä piti tunnistaa heti siinä selvityksen alussa, että kun me puhutaan vammaisista henkilöistä niin meillä ei ole mitään yhtä stereotyyppistä vammaista henkilöä, että tämä kaikki nyt pätee häneen vaan piti tunnistaa se, että siinä on tosi moninainen joukko, jossa mahdollisuudet työllistymiseen on erilaiset, mutta sitten myös ne rakenteet ja haasteet on erilaisia.

[Maria]

Kyllä. Puhuit jo näistä eri osa-alueista, että tämä selvitys oli tosi laaja ja meidän ei ehkä tarvitse käydä läpi sitä, että vammaisten työllistymistilanne on aika huono, vammaisten henkilöiden työllistymistilanne on aika huono, että se on lähtökohta, mutta kerro nyt vähän sitten mitä sait selville esimerkiksi mainitsit jo vammaispalvelut, että se että ne näkyi isossa roolissa niin lähdetään vaikka siitä liikenteeseen, että miten vammaispalvelut liittyy työssä käymiseen.

[Anni]

Joo no minä asetin sellaisen kysymyksen itselleni ja siihen selvitykseen, että voiko näillä ehkä riittämättömillä vammaispalveluilla osittain selittää tätä matalaa työllisyyttä ja sitten rupesin sitä siitä purkamaan. Ja siis Vammaisfoorumi teki itse asiassa 2018 tällaisen kyselyn missä kartoitettiin, että miten tämä YK:n vammaissopimus on nyt toteutunut Suomessa ja siellä näiden vastaajien esimerkeistä nousi tosi voimakkaasti esille nämä puutteet siellä kuntien myöntämiskäytännöissä liittyen näihin vammaispalveluihin ja sitten se mikä on ollut aikaisemmissakin vastaavissa tutkimuksissa esillä on se, että siellä on tosi paljon alueellisia eroja, että joku kunta myöntää tosi helposti vaikka kuljetuspalveluita, henkilökohtaista apua, nämä on ne kriittisimmät vammaispalvelut. Sitten paljon nousi myös tulkkipalvelujen riittämättömyys.

Ja se mikä siellä päällimmäisenä nousi oli vastaajien ja myöskin sitten näiden muiden asiantuntijaorganisaatioiden mukaan ketä haastattelin tähän raporttiin niin sellainen näkökulma valitettavasti yhä tosi voimakkaasti, että niillä pyritään kattamaan se minimi, että saat just sen minimin niitä kuljetuspalveluita, sitä henkilökohtaista apua, että pärjäilet kotona. Mutta sitten kun siihen pitäisi saada kaikki se osallisuus mikä edellyttää sitä työllisyyttä niin sitä sellaista työllisyyteen tähtäävää otetta siellä ei välttämättä ehkä ihan ymmärretty, että kysymys oli ehkä nimenomaan siitä, että ei ymmärretty sitä, että jos sinä haluat olla osallinen niin sinun täytyy pystyä poistumaan kotoa enemmän kuin sen yhdeksän meno-paluumatkan verran kuukaudessa, kun se pitää sisällään jo asioinnit, harrastukset, kaupat ja yksi konkreettinen esimerkki mikä just vammaispalveluista nousikin niin oli se, että siellä ei tunnusteta esimerkiksi työnhakemista ja muuttuvia tilanteita mitä siihen liittyy, että jos sinun täytyy asioida vaikka työllisyyspalveluissa tai haet töitä niin saattaa olla vaikka kolmekin työhaastattelua kuukaudessa niin siihen menee jo niitä kuljetuspalvelumatkoja.

Niin mitä jos se haastattelukutsu tulee loppukuusta ja sinulla ei enää olekaan niitä matkoja, kun sinä olet käyttänyt ne harrastuksiin ja kauppareissuihin niin miten tämä suhtautuu ja siellä itse asiassa käynnisteltiinkin nyt esimerkiksi tämän selvityksen ansiosta sellaista selvitystyötä siitä, että voisiko TE-palvelut korvata näitä nimenomaan työnhakemiseen liittyviä matkoja sellaisille henkilöille, joilla se olemassa oleva kuljetuspalvelupäätös jo on, että tämä on tosi konkreettinen edistysaskel mikä sieltä nousi ja sama on esimerkiksi näiden henkilökohtaisten avustajien tuntien lisääminen. Ne on sellaisia tosi pieniä juttuja, mutta niillä on kertautuvasti tosi isot vaikutukset sitten, että jos sinä joudut jättämään välistä niitä haastatteluja tai asiointeja siellä työllisyyspalvelussa niin kyllähän se sitten näkyy.

Sitten toinen mikä siellä oli niin oli alueelliset erot niin kuin tuossa jo mainitsinkin. Että tämä nyt on tietysti vielä siinä mielessä murrosvaiheessa, että nyt taas kerran puuhaillaan näitä sote-uudistuksia niin tässä olisi sellainen hyvä sauma, että sitten kun näitä siirretään maakuntiin tai hyvinvointialueisiin näitä vammaispalveluita niin niitä voidaan yhdenmukaistaa. Ja myöskin sitten se, että kun on isommat alueet, jolla niitä myönnetään niin sen lisäksi, että siinä voi olla uhkia niin siinä on oikeasti myös mahdollisuuksia siihen, että se sellainen epätasa-arvo vähenee.

Sitten siellä oli näissä kuljetuspalveluissa ylipäänsä ne oli ne mitä vammaiset henkilöt itse ja etujärjestöt nosti esiin, että mikä niiden laatu on, että tukeeko ne työelämää. Että vaikka sinulla on työmatkoja niin

se, että sinä olet jatkuvasti kuljetuspalvelun vuoksi myöhässä töistä niin se ei ole omiaan edesauttamaan niitä negatiivisia asenteita, joita saattaa jo olla muutenkin vammaisia henkilöitä kohtaan. Tai se, että joudut olemaan poissa sen takia, että ei tule kuljetuspalvelua tai apuvälinehuolto ei pelaa tai joku tällainen palvelu. Ja myös sitten työpäivän aikaiset matkat, että mitä jos sinulla on sellainen työ, jos sinä joudut työpäivän aikana käymään muualla niin kuka kustantaa ne matkat, että työnantajat pelkää, että he...jolloin se jo muodostaa rekrytointikynnyksen, jos sinulla on kaksi pätevää hakijaa, joista toinen on sitten tällainen joka tarvitsee näitä kuljetuspalveluita.

[Maria]

Joo. Tartun muutamaan sanaan mitä sinä sanoit. Sinä sanoit, että puuttuu ymmärrys ja puuttuu osaaminen ja tähän liittyy myös asenteet aika selkeästi ja puhutaan asenteista kohta. Mutta sitten on myös kysymys, että millä tavalla alueelliset erot näkyvät ja mistä ne johtuvat?

[Anni]

Yksi miten ne näkyy on tosiaan se, että kun osa näistä on sellaisia subjektiivisia oikeuksia näistä vammaispalveluista. Eli sellaisia, että kun on taloustilanteesta tai mistään muustakaan tilanteesta riippumatta pakko myöntää näille vammaisille henkilöille. Eli se välttämätön henkilökohtainen apu ja ne minimimäärät niitä kuljetuspalveluita, mutta sitten on paljon sellaista mitä kunta voi itse päättää, että määrärahojen puitteissa antaa vaikka lisää matkoja jonkun harrastuksen tai muun syyn takia tai enemmän avustajatunteja niin kuntien koosta ja taloustilanteesta riippuen se vaihtelee tosi paljon Suomen sisällä, että miten näitä ylimää räisiä myönnetään. Ja esimerkiksi kuljetuspalveluissa mikä on se minimi mikä on lain mukaan pakko myöntää niin se on tosiaan yhdeksän meno-paluumatkaa kuukaudessa. Niin voi miettiä, että jos itse saisit poistua yhdeksän kertaa meno-paluun mukaisesti kotoa kuukaudessa niin mihin ne käyttäisi. Ja sitten vielä sen verran sanon, että tämä on silleen kunnillekin ikävä tilanne, että eihän monikaan kunta varmaan tahallaan niitä pimitä, mutta kun kuntien taloustilanne vaihtelee tosi paljon niin se on myös silleen, että jos ajatellaan, että isoilla kaupungeilla on helpompi vastata näihin tarpeisiin. Tosin sielläkään se ei aina valitettavasti toteudu, mutta just tällaisiin epäkohtiin mihin toivon, että se uusi sote-uudistus voisi tarjota parempia ratkaisuja.

[Maria]

Jos minä tulkitsen nyt oikein sen mitä sinä kerrot näistä vammaispalveluista niin niitähän ei ole ollenkaan suunniteltu sitä varten, että vammaisen ihminen kävisi töissä ollenkaan. Mistä tämä johtuu, että koska näin ei asiantuntijan ja etuoikeutetun korvissa tämä kuulostaa aika pöhköltä, että työelämä on kuitenkin aika tärkeä osa ihmisen elämää.

[Anni]

Minä luulen, että tässä on vähän sellaista myöskin historian painolastia valitettavasti, että jos ajatellaan, että vammaisten henkilöiden oikeudet ja osallisuus niin on valitettavasti aika tuore juttu pitkässä mittakaavassa ja se on aikaisemmin ollut...itse käytän sellaista sanaa kuin säilyttävää nämä palvelut, että turvataan se, että pysyt hengissä ja voit hengata kotona. Sellainen ihan perustarpeet...että se, että vammaiset henkilöt on alettu nähdä osallisina yhteiskunnassa ja osajina työelämässä niin se on verrattain tuore juttu ja se on ihan varmasti vaikuttanut tähän, että miten vammaispalvelut nähdään ja myöskin se sellainen ihmisoikeusnäkökulma niin se on ehkä vasta viime vuosina tai viimeisen parinkymmenen vuoden aikana oikeasti alkanut voimistua.

Ja sitten valitettavasti nämä lakiuudistukset on tosi hitaita, että nythän esimerkiksi Vammaispalvelulakia taas uudistetaan ja pääsin onneksi selvityksen kanssa sinnekin työryhmiin mukaan, että sinne on jätetty toiveita näistä kriittisimmistä kohdista ja myös toivottu sitä, että kunnille ei jäisi niin paljon näille vammaispalvelujen työntekijöille sellaista henkilökohtaista soveltamisen varaa, jolloin se just on sitten vaan kiinni siitä, että kenelle sosiaalityöntekijälle satut tulemaan. Ja sitten myös THL:n kanssa juttelin

niin tarvittaisiin enemmän vielä koulutusta näille sosiaalityöntekijöille siitä, että mitä nämä vammaispalvelut oikeasti tarkoittaa ja meillä onkin nyt uudistuksen alla ollut tuo vammaispalvelujen käsikirja, mutta myös se tietoisuuden lisääminen tällaisesta käsikirjasta niin se on edelleen tosi tärkeitä.

[Maria]

Puhuit Anni siitä, että lainsäädäntömuutokset on tosi hitaita ja myös tämä yhteiskunnan muuttuminen on hidasta, mutta asenteet ei ole lainsäädännössä...tietenkin lainsäädäntö muuttuu sen mukaan miten asenteet muuttuu ja ne on tietenkin käsi kädessä myös osittain, mutta tämä asenne ja ennakkoluulot on asia mikä nousee minusta aina, kun puhutaan ja puhutaan vammaisten ihmisten kohtaamasta syrjinnästä yleisestikin. Ja lainsäädäntöähän on parannettukin, meillä on YK:n Vammaissopimus, jonka pitäisi taata vammaisille ihmisille paljon oikeuksia, mutta näissä asenteissa ja ennakkoluuloissa on vielä tosi paljon tekemistä niin miten asenteet vaikuttaa vammaisten ihmisten mahdollisuuksiin työelämässä.

[Anni]

No yksi missä se konkreettisesti näkyy niin on rekrytointi, että siellä voi olla työnantajilla tietynlaisia...en nyt halua mitenkään tehdä siis työnantajista pahiksia tässä vaan tosi monissa paikoissa on hyvää ajatusta siitä, että halutaan lisätä moninaisuutta ja muuta, mutta kuitenkin edelleen käy ilmi sitten haastatteluista ja tutkimuksista, että siellä on sitten sellaisia tiettyjä asenteita tai ennako-oletuksia, joita pitäisi vielä purkaa, että voidaan kuvitella, että vammaiset henkilöt tarvitsevat jotain tosi kalliita järjestelyjä, kun he tulevat sinne työpaikalle, jolloin se sitten muodostaa sellaisen osittain tiedostamattomankin rekrytointikynnyksen, että jos sinulla on kaksi hakijaa ja mietit, että toisen vuoksi täytyy ruveta tekemään kauheasti jotain remppaa tai byrokratiaa, vaikka tukiakin näihin on olemassa niin kuin esim. työolosuhteiden järjestelytuki ja palkkatuki niin ihan tällaisia kustannuksiin liittyviä asenteita, joissa saatetaan pelätä, että se vammaisen henkilö on vaikka enemmän kipeä kuin muut työntekijät.

Mutta sitten myös minun mielestä se näkyy ihan siinä, että miten meillä kuvastossa tai sanastossa nämä vammaiset henkilöt esiintyvät tai esiintyvätkö ollenkaan. Että monet toimijat, kun siellä on joskus vammaisia henkilöitä kuvissa tai sanoissa niin se on aina joku vammaisuuteen liittyvä erityiskysymys, että ylipäänsä se koko kuva meidän yhteiskunnassa ei ole sellainen, että vammaiset henkilöt olisivat koululaisia, asiakkaita, työntekijöitä tai ketä tahansa, että se on ehkä sellainen mikä on nyt tässä vasta muuttumassa. Ja kyllä se vaikuttaa sitten pieninä puroina siihen yleiseen asenteeseen ja ylipäänsä myöskin sitten esteettömyys, se liittyy vahvasti näihin asenteisiin, että jos me ajatellaan vaikka ilmoituksia uusista työpaikoista niin siellähän ei lue ikinä, että onko se työpaikka esteetön vai ei. Ja tähän muodostaa jo sen, että vammaisen henkilö joutuu tekemään sellaista etukäteistyötä ja soittelemaan sinne...kyselemään näitä esteettömyysasioita siellä työpaikassa ja sitten jos puhutaan vaikka anonyymista rekrytoinnista niin tämän vuoksihan se ei vammaisten henkilöiden kohdalla voi toteutua, kun he joutuvat jo ennakkoon...

[Maria]

Heidän on pakko varmistaa, että he pääsevät...

[Anni]

Kyllä. Että siinä on yksi mitä edistin ja toivon, että myöskin tulee sitten tämän selvityksen ansiosta on se, että olisi sellaisella ihan perustasolla pitäisi muutama esteettömyystieto laittaa niihin rekrytointi-ilmoituksiin. Sen lisäksi, että se auttaisi tätä mahdollisuutta tällaiseen anonyymimpään rekrytointiin niin siinä olisi kaksi hyvää puolta: ensimmäinen se, että se pakottaisi työnantajia miettimään sitä esteettömyyttä ylipäänsä ja sitä, että sillä on heillekin väliä ja toisekseen se myös valtavirtaistaa sitä ajattelua ylipäänsä esteettömyydestä ja antaa vammaisille henkilöille itselleen signaalin, että minuakin

on ajateltu...minäkin voisin työllistyä tuonne ammattiin, että myös se vammaisille henkilöille tulee sellainen kuva, että heitä ei edes haluta työelämään ja meillä on ihan valtava potentiaali.

Minulle tuli vastaan sellainen Työeläkeyhtiö Ilmarisen tutkimus olikohan se vuodelta 2018 vai 2017, että meillä on 60 000 ihmistä työkyvyttömyyseläkkeellä, jotka kuitenkin kokisivat, että haluaisivat työllistyä, olisivat siihen kykeneviä, mutta syystä tai toisesta eivät ole työelämään päässeet. Se on ihan valtava luku, jos me puhutaan jostain hallituksen työllisyystavoitteesta.

[Maria]

Kyllä ja meidän yhdenvertaisuusvaltuutetun tekemässä selvityksessä mikä on vuodesta 2016 niin siinä...en muista lukuja ulkoa, mutta siinä oli paljon kokemuksia siitä, että on mennyt suoraan korkeakoulusta eläkkeelle mikä on aivan järjetöntä. Tartutaan tähän esteettömyyteen myös ja mainitsit siitä, että työnantaja pelkää, että heidän pitää tehdä hirveitä remppaa, että voi ottaa jonkun töihin niin siinä näkee myös sen, että jos yhteiskunta alusta asti rakentaisi niitä toimistoja ja muita niin, että ne olisi esteettömiä niin sitten ei tarvitsisi lähteä tekemään tällaisia toimenpiteitä, että jos se toimisto olisi valmiiksi vähän saavutettavampi niin ei myös tarvitsisi tehdä sitten yhden henkilön johdosta sitten hirveitä muutoksia.

[Anni]

Se on just näin. Tuohon voisin vielä lisätä sen, että tuossa on minun mielestä just tärkeitä se, että ymmärretään sellainen ajattelu, että ei se esteettömyys oikeastaan ole mikään sellainen, että tehdään nyt hirveästi erityisjärjestelyjä tälle pienelle ryhmälle vaan siis sehän hyödyttää ihan kaikkia. Se esteetön työympäristö niin se on toimiva ihan jokaiselle, jos ajatellaan isommassa mittakaavassa, että hyvä esimerkki on se, että menin yhteen työpaikkaan itse ja minun vuoksi sinne piti tehdä muutamat sähköiset ovenavaajat ja pikkuisen poistaa kynnyksiä niin olin ollut siellä pari viikkoa niin tuli kolme ihmistä sanomaan ruokalassa tai kahvihuoneessa, että kiitos että tulit tänne, että nyt täällä on paljon helpompi liikkua vaikka läppäriä tai kahvikuppia kantaen ja yksi tuli kertomaan, että pystyi palaamaan aikaisemmin sairauslomalta, kun oli ollut polvileikkauksessa niin kyynärsauvojen kanssa ylipäänsä liikkumaan siellä työpaikalla. Että se ei ole mikään pienen marginaalin juttu, vaikka ylipäänsä vammaisia henkilöitäkin meillä on valtavasti.

[Maria]

Täältä tuli kysymys. Miten näette onko korona-ajan johdosta lisääntynyt etätöy mahdollisuus vai uhka vammaisten ihmisten työllistymiselle?

[Anni]

No minä näkisin, että se on enemmän nyt ainakin alkuun mahdollisuus, että toivon, että se ei johda kokonaan siihen, että vammaiset laitetaan vaan sitten etätöihin, kun muut palaa toimistolle, mutta myös tämä on auttanut näkemään sitä, että sellaiset työt mitkä on aikaisemmin todettu, että ei onnistu mitenkään etänä onnistuukin aivan mainiosti etänä. Se on mahdollistanut vammaisille henkilöille sen lisäksi ylipäänsä, että pystyy tekemään niitä niin sen, että saa sitä joustoa työelämään.

Että monelle vammaiselle henkilölle se on myös sellainen iso este työelämään osallistumiselle, että meillä on aika kankea työjärjestelmä työn ajan ja paikan muokkaamisen suhteen ja sitten voi liittyä jotain tiettyjä jaksamiseen liittyviä juttuja tai, että pitää olla vaikka fysioterapiat tiettyinä päivinä viikossa niin se, että sinä pystyt vaikka osan ajasta tekemään etänä niin helpottaa ihan suunnattomasti vammaisten henkilöiden työllistymistä ja antaa sitä muokkausta. Edelleen meillä on työn ajan suhteen meillä olisi paljon tekemistä eikä koske pelkästään vammaisia henkilöitä vaan meillä on paljon muitakin jaksamiseen liittyviä asioita, joita helpottaisi osa-aikatyön lisääntyminen ja myös se, että miten se suhtautuu kaikkiin tukijärjestelmiin.

[Maria]

Siis joustaminen ja joustohan on ylipäättään asia, nyt puhun esimerkiksi itse pienten lasten vanhempana, että kyllä tämä etätyöaika on helpottanut sitä arkirumbaa aika paljon, että ylipäättään se, että jotenkin minusta me nähdään työelämä tai asiat ylipäättään Suomessa hyvin normatiivisesti ja tietyn kaavan mukaisesti ja työelämä on yksi niistä. Että työntekijän pitää olla tietynlainen, käyttäytyä tietyllä tavalla, tehdä töitä kahdeksasta neljään ja onneksi tämä on koko ajan muuttumassa, koska tämä joustavuus on myös asia mistä moni hyötyisi.

Mutta tosi hyvä pointti Anni se, että se ei saa sitten johtaa siihen, että ei jakseta tehdä mukautuksia ja että ajatellaan, että no että sinä voit tehdä etänä ja me muut ollaan toimistolla vaan senhän pitää olla tietenkin yhdenvertaista sitten. Me puhuttiin jo aika paljon työn hakemisesta ja rekrytoinnista ja minä itse tajusin juuri tässä keskustelussa, että myös me yhdenvertaisuusvaltuutetulla meidän pitäisi parantaa meidän rekryilmoituksia, että meillä on kyllä siinä sellainen lause, että haetaan moninaisuutta ja tällaista, mutta se ei ole ehkä riittävän konkreettinen, että meidänkin pitää ehkä miettiä tätä esteettömyyttä ja sellaista. Mutta onko mitään muuta vielä mikä liittyy työn hakemiseen ja rekrytointiin, josta sinä haluaisit puhua tai, joka selvityksessä kävi erityisesti ilmi?

[Anni]

No siis selvityksessä nousi tosiaan nämä vammaispalvelut, jotka liittyy myöskin tähän ja sitten näihin asenteisiin, mutta ehkä sellainen minkä sitten haluaisin tässä vielä nostaa ja sieltä selvityksestä voi sitten lukea halutessaan tarkemmin niin ylipäänsä nämä työllisyyspalvelut, että myös vammaisilla henkilöillä on vähän vaikeuksia päästä sinne asiakkaiksi, että heille saatetaan sielläkin sanoa, että eikös sinulla ole tuo eläke, että mitä sinä täällä teet. Että vaikka se eläke on se toimeentulon muoto kyllä niin yhtä lailla ne kaikki työllistymistä tukevat palvelut kuuluu silti vammaisille henkilöille siinä missä muillekin, että jos tästä näkökulmasta ajatellaan.

Tuohon liittyy tuohon työllisyyspalvelujen toimintaan sitten paljon muutakin tällaista säädöksellistä haastetta, mutta tosiaan ehkä ne on sellainen pidempi paatos, josta voi halutessaan sieltä selvityksestä lukea, mutta myös siellä se tiettyjen asenteiden muutos, että vammaiset henkilöt ei tule sinne käännytettäviksi pois ovelta vaan ihan yhtä lailla se palvelu kuuluu ja kaikki nämä vaikuttaa, kaikki nämä mistä me on nyt esimerkiksi tässä yhteydessä puhuttu niin vaikuttaa suoraan siihen miten vammaiset lapset ja nuoret ja myös aikuiset kokee itse oman roolinsa. Että jos he kokee, että he ei ole tarpeellisia tai haluttuja työelämässä, heidät yritetään työntää sinne eläkkeelle niin kyllähän se sitten jossain vaiheessa saa miettimään, että kannattaako tässä yrittää ja niin ei missään nimessä pitäisi olla.

[Maria]

Ei. Me puhutaan vammaisten ihmisten työelämästä Anni Kyröläinen asiantuntijana tässä. Anni on tehnyt Työ- ja elinkeinoministeriölle erinomaisen laajan selvityksen niistä esteistä mitä vammaisten ihmisten työllisyyteen liittyy ja laitetaan sitten tämän Insta-liven niin kun tämä on loppunut niin tallennetaan tämän yhdenvertaisuusvaltuutetun Instagramiin ja laitetaan siihen sitten kommentteihin vähän lisätietoa, että mistä tämä selvitys löytyy ja myös mistä löytyy tietoa tekstimuodossa ja viittomakielisessä muodossa tästä aiheesta.

Anni me on puhuttu vammaispalveluista, me on puhuttu rekrytoinnista, me on puhuttu esteettömyydestä, fyysisestä esteettömyydestä ja asenteista ja ennakkoluuloista, mutta ihmisen urapolkuhan alkaa jo koulussa ja ainakin yhdenvertaisuusvaltuutetun työssä niin sekä asiakastapauksissa että muiden selvitysten kautta niin me nähdään, että koulussa on myös paljon tekemistä yhdenvertaisuuden edistämisen eteen ja miten sinun selvityksessä näkyy tämä koulutuksen rooli?

[Anni]

Joo no siinä selvityksessä minä rajasin sen koulutuksen tarkastelun siihen nivelvaiheeseen kun lähdetään peruskoulusta pois, mutta siinä nostettiin kuitenkin ensinnäkin esille se tärkeys peruskoulussa siitä inklusiosta, että se lähtee sieltä jo tosi merkittävästi ylipäänsä se sellainen osallisuuden kokemus ja myös se, että sen lisäksi että vammaisen henkilö pääsee sinne minne muutkin ikäisensä niin myös se auttaa näihin asenteisiin sen suhteen, että muut oppilaat näkee, että vammaiset henkilöt ovat täällä meidän kanssa ja tekee samoja juttuja ja sitä kautta integroituu sitten jotenkin paremmin näihin asioihin.

Mutta mitä sieltä nostin erityistärkeäksi niin oli ensinnäkin opinto-ohjauksen rooli, että siellä on näiden kyselyjen ja etujärjestöjen mukaan ihan hirveästi puutteita, että vammaisia henkilöitä saatetaan ohjata sieltä peruskoulun jälkeen suoraan eläkkeelle. Minulle on itselleni sanottu niin 16-vuotiaana, että sinä varmaan menet työkyvyttömyyseläkkeelle sitten.

[Maria]

Miten sinä vastasit siihen?

[Anni]

En muista konkreettisesti mitä vastasin, mutta päätin silloin, että pitääpä näyttää, että aion tehdä muutakin. Taisin olla vain silleen, että ai jaa että olin suunnitellut meneväni lukioon ja yliopistoon, mutta kyllä se sitten...mutta näissä on ongelmana just se, että kun se osaamisen ja tiedon taso vaihtelee tosi paljon, että pitäisi sellaista yleistä tiedotusta ja koulutusta lisätä, että meillä on muiden vähemmistöjen kohdalta hyviä esimerkkejä siitä, että Suomessa on esimerkiksi toteutettu tällainen kampanja opinto-ohjaukseen liittyen romaninuorten kohdalla, joka tuotti tosi hyviä tuloksia, että siinäkin oli kyse vain tiedonpuutteesta. Että tämä, joka ehdotti minulle tätä eläkkeelle siirtymistä niin hän ei uskonut, että pystyisin muuttamaan kotoa pois, kun hän ei tiennyt, että on olemassa vammaispalveluita, jotka sen mahdollistaa, että eihän siinä ollut sellaisesta ilkeydestä kyse vaan hän vain ajatteli, että tämä on valitettavasti Annin tilanne tällainen.

Että siinä on se tiedottamisen rooli on ihan ensisijaisen tärkeitä ja sitten toinen, että kun ajatellaan koulumaa-ilmää just vaikka yläasteella niin siellä on TET-harjoitteluja niin edelleen, kun sitä tietoa vaikkapa niistä vammaispalveluista ei ole siellä oppilaitoksessa niin sitten vain hiljaa hyväksytään se, että tämä TET-jakso ei kuulu näille vammaisille nuorille niin sen lisäksi, että se jättää jäljet siihen nuoreen itseensä, että hänelle ei tämä työelämä kuulu...se tulee jo siellä nuoruudessa niin sitten se myös näyttäytyy sinne yrityksille, että ei ne vammaiset nuoret tule tänne meille TET-jaksoihin, vaikka ne olisi tosi helposti toteutettavissa.

Sama on harjoitusten suhteen, kun mennään koulutusasteella ylemmäs niin oppilaitoksilta juttelin Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijoiden kanssa, niin siellä oli siis ihan yleisesti tiedossa se, että oppilaitoksilta tulee viestiä, että heillä olisi kyllä motivaatiota ja tahtoa järjestää näitä harjoitteluja paremmin, mutta sitä joustoa ei välttämättä sieltä muista palveluista löydy. Nämä on tällaisia ongelmia, jotka on pitkään olleet tiedossa, mutta joille pitäisi nyt ihan oikeasti tehdä jotain. Ja sama on kesätöiden kanssa näiden nuorten kohdalla.

[Maria]

Joo. Minun mielestä sinä olet Anni vähän kiltti, kun sinä sanot, että ei ole tietoa, että opolla ei ole tietoa vammaispalveluista ja muista, mutta minä tartun taas tähän asenteisiin ja ennakkoluuloon ja yhteiskunnan tapaan nähdä vammaiset ihmiset ja ehkä muutkin vähemmistöön kuuluvat uhreina tai, että se lähtökohta on se, että ethän sinä voi. Että kyllä se on se asenne, että jos lähdetään siitä, että hei

nyt me mietitään, että miten me mahdollistetaan tämä asia. Että mitä sinä haluat tehdä niin keksitään ratkaisu niin sittenhän myös saa tietoa näistä vammaispalveluista, että se on ihan totta, että tieto lisää sitä tapaa nähdä asioita, mutta jos opinto-ohjaajan lähtökohta on se, että hänellä on ennakkokäsitys siitä mihin tämä ihminen on menossa niin sitten hän ei myöskään yritä hakea sitä tietoa.

Ja tämä samahan pätee tosi paljon esimerkiksi etnisiin vähemmistöihin, että yhdenvertaisuusvaltuutetut teki afrosuomalaisten kokemasta syrjinnästä ja siinäkin opinto-ohjaajan rooli korostui ja tuli selkeästi esiin, että opinto-ohjaajissa on hyvin vahvasti jotenkin ennakkokäsitys siitä, että mihin oppilaan ohjaa sen sijaan, että lähtisi jokaisesta yksilöstä, että se on tosi iso juttu.

[Anni]

Joo se on totta, että kyllähän tietoa voi etsiä myös oma-aloitteisesti. Tämä oma kokemus sijoittui siis 2000-luvun alkuun ja haluaisin kovasti uskoa, että tilanne ei ole ihan sama tällä hetkellä, mutta silti sitä viestiä sieltä vammaisjärjestöistä tulee.

[Maria]

Niin ja kun minä kysyin sinulta, että miten sinä vastasit siihen niin minä ajattelin heti, että tällaiseen tilanteeseenhan ei pitäisi joutua. Että eihän sinun pitäisi mennä opinto-ohjaajan luokse ajattelemaan, että miten minä taistelen oikeuksistani vaan kyllähän se pitäisi olla lähtökohta se, että opo on siinä auttamassa.

[Anni]

Just näin. Ja se korostuu myös silloin kun puhutaan lapsista ja nuorista niin se vaatii ihan hirveästi myös vanhemmilta, että vanhempien pitää olla tosi valmiita taistelemaan ja käyttämään sitä aikaa siihen ihan, jos lähdetään siitä koulutuksen inkluusiosta. Että minut oli laitettu ensimmäisellä luokalla minun vanhemmilta kysymättä erityisluokalle ja sitten ihmeteltiin koulun ekana päivänä, kun minun nimeä ei tullut missään vaiheessa ja isä meni sitten kysymään, että anteeksi, että me ollaan kyllä ilmoitettu Anni kouluun ja onko tässä käynyt joku virhe niin sitten sieltä sivistystoimesta sanottiin, että niin että kun me tiedettiin, että hänellä on tämä pyörätuoli niin me laitettiin hänet tänne erityisluokalle. Olin sitten kyllä saman päivän iltapäivänä sillä luokalla minne minut oli alun perin ilmoitettukin.

[Maria]

Mutta tuo ei ole mitenkään mukava alku ja se vaatii aika paljon voimaa ihmiseltä, että jos tällaisia tilanteita tulee joka päivä eteen, että kyllä meidän täytyy skarpata tässä asiassa. Tämä selvitys on tosi laaja ja tämä kattaa kaikki. Esteitä löytyy hirvittävästi, mutta myös ratkaisuja ja puhutaan näistä ratkaisuista ja siitä mitä seuraavaksi tehdään niin puhutaan siitä vielä myöhemmin. Puhutaan vielä vähän yrittäjyydestä ja sen roolista vammaisten ihmisten työelämässä ja siitä mitä selvityksessä kävi ilmi yrittäjyydestä.

[Anni]

Joo. No ensinnäkin selvityksessä kävi ilmi se, että vammaisissa ihmisissä on muuhun väestöön verrattuna pikkuisen enemmän yrittäjiä ja sitten tässä, kun mietittiin että mitä ne syyt voisi olla niin yksi on sellainen, että nähdään työelämä...sillä tavalla on koettu valitettavasti vähän vaihtoehdottomana ja sitten on täytynyt työllistää itsensä sen yrittämisen avulla ja se yrittäminenhan on siis monelle erinomainen toimeentulon lähde ja työn tekemisen tapa senkin lisäksi, että siinä sitten voi tarvittaessa myös joustaa vähän niiden omien tarpeiden mukaan paremmin.

Mutta sitten sieltä alkoi paljastua sellaisia tiettyjä sudenkuoppia valitettavasti sieltäkin, että esimerkiksi aloitteleva yrittäjyys, kun se vammaisen henkilö alkaa perustaa yritystä niin Vammaispalvelulaki, josta tässä nyt ollaan jo jonkin verran puhuttu niin ei tunnista sitä aloittavaa yrittäjyyttä. Eli kun sinä aloitat

sen yrittäjyyden niin riippuu täysin siitä sosiaalityöntekijästä onko sinulla mahdollisuus saada siihen alkuun heti niitä henkilökohtaisen avun tunteja tai kuljetuspalveluita. Useasti sitten vastaus on se, että pitää osoittaa saavansa toimeentuloa sieltä yrityksestä ennen kuin se on mahdollista mikä sitten on taas nurinkurista, koska ethän sinä saa sitä yritystoimintaa ikinä käyntiin, jos et sinä saa sitä tarvitsemaasi palvelua niin tähän on ihan selvä yhdenvertaisuusongelma vammaisten henkilöiden ja vammattomien yrittäjien välillä perustamisvaiheessa.

Sitten siellä oli muutamia tällaisia tukiin liittyviä asioita, joissa asiat sitten johtuu siitä, että työkyvyttömyyseläke on nimenä ja tukena sellainen, että se sulkee sitten joitakin tukia pois ja korvaava tuki ei sitten toimi välttämättä kaikkiin ratkaisuihin esimerkiksi sellaiseen osakeyhtiöön, jossa on sekä vammaisia että vammattomia perustajia, että sitten vammaiset nähdään siellä näiden vammaisille tarkoitettujen yrittäjätukien piirissä niin ainoastaan yksinyrittäjinä mikä on myös vähän erikoinen ajatus, että miksi ei voi sitten ihan samalla tavalla perustaa mitä tahansa yritystä.

Sitten mitä siellä nousi esiin niin olisi ehkä tarve vielä vähän just ehkä tämän elinkeinotuen kautta niin tällaisille kustannusten kompensoinnille, että kun vammaisen henkilö perustaa yrityksen niin saattaa tarvita jonkun pienen apuvälineen tai tietokoneen vaikka sellaiseen yritystoimintaan mihin ei ehkä muut tarvitsisi sitä niin näille ei aina löydy sellaista kanavaa. Se on tosi... jotkut saa sen elinkeinotuesta tai ammatillisesta kuntoutuksesta, mutta se on tosi tapauskohtaista ja sitten pahimmassa tapauksessa se vammaisen yrittäjä joutuu laittamaan nämä kustannukset sinne hintoihin, jolloin se yritys on sitten taas eriarvoisessa asemassa verrattuna niihin, jotka ei joudu tällaisiin ekstrakustannuksiin. Tai jos joutuu itse sitten kustantamaan jotain takseja tai muita. Että nämä oli sellaisia mitä sieltä löytyi.

Ja sitten mitä toivoisin, että sen lisäksi, että tämä aloittava yrittäjyys nyt toivottavasti sitten jollain tavalla tunnistetaan tässä uudistuneessa vammaispalvelulaisissa niin toivoisin, että ylipäänsä sitten, kun meillähän nykyisin noussut nämä yritysneuvontapalvelut, joita kunnat ja kaupungit tarjoaa ja haluaa lisätä sitä yrittäjyyttä ja sen oman kunnan ja kaupungin elinkeinorakennetta monipuolistaa niin sinne myös sellainen tietopaketti näistä vammaisuuteen liittyvistä erityiskysymyksistä, että siellä on joitakin vähemmistöjä tunnistettu hyvin ja tarjotaan erityistietoa, mutta sitten näihin vammaisuuteen liittyvien kysymysten osalta niin siellä ei sitä tietotaitoa juurikaan toistaiseksi ole ellei jollakin työntekijällä satu jostain omakohtaisesta syystä sitä olemaan.

Että myös sen tunnistaminen ja sitten siitä taas seuraa se mistä jo tuossa monessa muussa yhteydessä puhuttiin, että sitten kun se on siellä esillä niin se antaa taas ihan erilaisen signaalin myös vammaisille henkilöille itselleen, että minunkin nähdään voivan perustaa yritys ja tukevan kunnan tai kaupungin kehitystä ja minulla on myös mahdollisuus saada niitä verorahoilla kustannettuja tukipalveluita, joita muut yrittäjät voivat saada.

[Maria]

Jotenkin tuntuu taas, että tämä punainen lanka tässä on osittain jouston puute, mutta sitten myös jotenkin se, että me ollaan rakennettu tätä yhteiskuntaa ja sen palveluita tosi vahvasti jonkun tietyn enemmistönormin mukaan ja, että se on kyllä tosi tärkeätä, että päästään muuttamaan tätä. Mutta Anni olet tehnyt hurjan ison, laajan selvityksen Työ- ja elinkeinoministeriölle ja kun me aloitettiin tämä lähetys niin sanoit, että se oli tosi kivaa olla siellä ja, että asenne oli kohdillaan ja, että sinua on kuunneltu ja näin, mutta selvitys on aina selvitys, selvityksiä on tehty hirvittävä määrä. Kenen vastuulla nyt on, että näille kaikille asioille tehdään oikeasti jotain?

[Anni]

No siis sehän on nyt sitten tavallaan näin klassisesti sanottuna meidän kaikkien vastuulla, mutta siis erityisesti nyt Työ- ja elinkeinoministeriössä niin siellä täytyy pitää mitä tahansa siellä tehdään, vaikka ne

ei liity suoraan näihin edistämistoimenpiteisiin, joita tässä selvityksessä ehdotettiin ja joista osa on yksittäisinä toimina lähtenyt etenemään niin ylipäänsä mitä tahansa tehdään niin sen tunnistaminen mistä tuossa alussa jo puhuinkin, että vammaiset henkilöt on yhtä lailla mukana kaikessa.

Että se mitä minä haluan viestittää tämän selvityksen suhteen ja ylipäänsä kaiken suhteen niin on se, että ei ole mitään erillistä vammaispolitiikkaa. Kun me tehdään koulutuspolitiikkaa, kun me tehdään työllisyyspolitiikkaa, mitä tahansa niin siellä on aina vammaiset henkilöt mukana, koska he on osallisia siihen kaikkeen, perhepolitiikka ja niin edelleen. Että sen tunnistaminen on nyt ihan ensisijaisen tärkeitä ja toivon, että sain ainakin sysättyä sitä liikkeelle myös siellä Työ- ja elinkeinoministeriössä ja siellä on nyt muutama virkamies, joka näitä kantaa siellä mukana ja sitten ylipäänsä sellainen hallinnon alojen yhteistyö, että itse tein Työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi aika paljon yhteistyötä Sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja jonkun verran Opetus- ja kulttuuriministeriön, mutta tähän koskee kaikkia ja meidän olisi aika päästä irti siitä, että jokainen tulee sitä omaa raidetta pitkin ja tekee jotain yksittäisiä toimenpiteitä.

Myöskin kun me puhutaan vammaisten ihmisten työllisyydestä niin kuten tuossa jo noiden osa-alueiden kautta nähtiin niin sehän on tosi sellainen laaja kokonaisuus, että ei ole mikään yksi asia, joka on vammaisten henkilöiden työllisyys vaan se on siellä vammaispalveluissa, koulutuksessa, rekrytoinnissa, oikeuksissa, yhdenvertaisuuslaissa, se on kaikkialla esteettömydessä.

[Maria]
Asenteissa.

[Anni]
Just näin. Että kaikki tekee yhdessä sen yhden päämäärän eteen eikä vaikka oma budjetti edellä, että näissä asioissa se voi joskus jopa johtaa huonoihin tuloksiin, jos joku lähtee yksin sorkkimaan jotain yhtä tukea tai palvelua niin sitten se voi aiheuttaa vaikutuksia jossain muualla. Että ensinnäkin se ja sitten, jos vähän tällaisia tylsiä sanoja kuten kuntakokeilut täällä voi mainita niin nythän on paljon alkanut työllisyyteen liittyviä kuntakokeiluja mihin on sitten saatu rahaa ja nämä koskee myös tosiaan TE-toimistoja niin kuin tuolla nostettiin just kommentissa esille niin siellä on nyt kärkenä ollut myöskin nämä vaikeasti työllistyvät tai heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt.

Ja monessa paikassa nimenomaan vammaiset tai osatyökykyiset, termi josta en ihan hirveästi välitä, niin nostettu esille niin toivon, että ne on myöskin sellaisia projekteja, jotka sitten jättää jotain pysyvää jälkeensä. Ja myös työllisyyspalveluihin, TE-toimistoihin on tulossa uusia hankkeita, just eilen julkaistiin taas yhden hankkeen haku, joka liittyy sitten nimenomaan TE-palveluiden ja kuntien yhteistyöhön niin siinä toivon.

Ja sitten toivoisin, että julkinen sektori itse ottaisi myös sellaista esimerkin näyttäjän roolia, että toteutetaan omassa toimessa, omissa rekrytoinneissa, omissa kiinteistöissä tätä esteettömyyttä, moninaisuutta, että se on myös sellainen mikä mielestäni pitäisi olla vielä enemmän esillä ja vaikka tosi monessa paikassa tehdään jo tällä hetkellä hyvää työtä niin se ei ehkä näy tarpeeksi. Että sitä saa ja pitää minun mielestä hehkuttaa. Ei sillä tavalla niin kuin välillä sitten tämä vammaisuuteen liittyvä uutisointi on esimerkiksi sellaista sankaritarinaa tai muuta, ei sillä tavalla vaan just sillä tavalla, että meillä on hyvin otettu asiat huomioon. Se luo sellaista painetta ja esimerkkiä myöskin.

Nämä nyt tuli ensimmäisenä mieleen siitä, että mitä pitäisi tapahtua. Sitten kun asenteista puhuttiin niin se mitä tässä puhuttiinkin just sinun kanssa, että pitäisi näkyä siellä sanastoissa ja kuvastoissa vielä voimakkaammin nämä, että ei aina vaan silloin, kun kerrotaan jostain vammaispalvelusta tai

vammaisuuteen suoraan liittyvästä jutusta vaan siellä, kun me kerrotaan jostain koulusta tai projektista niin siellä sanastossa ja kuvastossa näkyy tämä moninaisuus mahdollisimman laajasti.

[Maria]

Joo ja toivoisi myös, minä itse tietysti kun olen viestintäpäällikön roolissa niin tässäkin pohdin myös tämän lähetyksen aikana tämän IG-liven saavutettavuutta ja, että pitää yrittää saada tekstitys tähän toimimaan ensi kerralla ja näin, että tässä koko yhteiskunnalla on aika paljon tekemistä monessa ja, että se ajatus niin kuin sinä sanoit, että ei ole erillistä vammaispolitiikkaa vaan se pitäisi olla koko ajan mukana ajatustavoissa.

[Anni]

Just näin ja itse asiassa tuosta saavutettavuudesta tuli vielä mieleen, että kun meillä on tuo saavutettavuusdirektiivi niin sillehän on tulossa parivaljakoksi jollain aikataululla tämä esteettömyysdirektiivi niin toivon, että se saa sellaisia samanlaisia ajatuksia aikaan mitä tämä saavutettavuusdirektiivi on saanut, että okei siinä tapahtui tätä, että vitkuteltiin näihin viimeisiin rajoihin siinä, että miten pitää sitä saavutettavuutta alkaa kehittää, mutta kuitenkin se on herättänyt ihan valtavasti keskustelua, hyvää keskustelua ja uusia ajatuksia siitä, että okei vitsi tällaisetkin pienet jutut on tosi tärkeitä monelle. Niin toivon, että tuo esteettömyysdirektiivi sitten, kun tulee ja päätetään, että minkä ministeriön vastuulle se Suomessa menee niin saisi aikaan ainakin edes samanlaista keskustelua joka sitten taas johtaisi asenteiden muutokseen.

[Maria]

Minä ajattelen Anni Kyröläinen, esteettömyyden ja työelämän asiantuntija, että me lopetettaisiin tämä keskustelu siihen, että jos täällä on nyt kuuntelemassa joku henkilö, joka tuntuu, että aina kun yrittää tehdä jotain niin tulee joku seinä eteen tai jotain...asia ei onnistu koska säännöt sanoo sitä ja tätä ja tuota ja et ole oikeutettu tähän ja tähän palveluun niin miten tähän nyt pitäisi reagoida?

[Anni]

No tähän pitää reagoida sillä tavalla, että...no helppo sanoa tästä, että ei luovuteta. Mutta just sillä tavalla, että se ei ole mitään vaivaksi olemista tai se ei ole mitään häiriköintiä, että ihminen vaatii omia oikeuksiaan, ihminen vaatii sitä yhdenvertaisuutta ja sitä mikä hänelle kuuluu siinä missä muillekin, että sitä voi pitää esillä monella eri tavalla ja sen voi asiallisesti esittää sinne missä näitä vastoinkäymiä kohtaa ja myös toivoisinkin, että vammaiset henkilöt myös itse sitten oman jaksamisen ja kykyjen rajoissa niin just pitää näitä asioita esillä silloin kun näihin asioihin törmää, että silloin se tietoisuus lisääntyy ja myöskin se ymmärrys, että nämä ei ole mitään sellaisia, että ollaan nyt hirveästi vaivaksi tuolla tai koko ajan vaatimassa jotain vaan, että nämä on ihan ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuuskysymyksiä.

Ja myös sitten näille henkilöille haluaisin sanoa sen, että me ollaan kuitenkin tällä hetkellä tosi paljon tehdään hyvää työtä, että esimerkiksi siellä teillä tehdään, nyt on nämä kaikki toimenpiteet lähtenyt liikkeelle niin jokainen hetki me kuitenkin kuljetaan eteenpäin tässä. Että nämä on niin isoja asioita ja nämä ei valitettavasti tapahdu hetkessä, mutta jokainen pienikin nosto, askel, toimenpide niin se on aina eteenpäin, että minä olen itse päälle 30 ja koen, että viimeisen 10 vuoden aikana on tapahtunut tosi paljon ja haluan uskoa siihen, että tapahtuu myöskin ja toivon, että tahti vaan kiihtyy, kun nyt kuitenkin tuntuu, että tämä teema on myös tosi paljon enemmän näkynyt puheissa jo ihan sieltä ylimmältä poliittiselta tasolta alaspäin kun lähdetään liukumaan. Niin mulla on silleen kuitenkin toiveikas olo, vaikka me tässä nyt haasteista ja hankaluuksista keskusteltiin, mutta myös se, että niistä haasteista ja hankaluuksista keskustellaan niin sehän on ensimmäinen askel sitten siitä, kun lähdetään menemään niistä pois päin.

[Maria]

Kyllä ja nyt on olemassa hyvä selvitys, jossa nämä kaikki ongelmat on listattu ja ratkaisut siihen niin toivotaan, että oikeasti ruvetaan hommiin ja sanoit jo tässä, että osa toimenpiteistä on jo tehty tai on jo työn alla niin sanotusti, että kyllä tästä muutostakin tapahtuu. Kiitos Anni Kyröläinen tästä IG-livekeskustelusta. Tallennetaan tämä yhdenvertaisuusvaltuutetun Instagram-profiiliin. Sano vielä sen selvityksen nimi, jos joku haluaa lähteä heti googlaamaan.

[Anni]

Joo eli se on Vammaisten henkilöiden työllistymisen rakenteelliset esteet ja kun laittaa siihen perään vaikka TEM tai Anni Kyröläinen niin pitäisi löytyä ihan googlesta.

[Maria]

Joo hyvä. Ja kiitos kaikille, jotka olitte linjoilla ja kommentoitte ja esititte kysymyksistä ja kiitos myös kannustuksista, niitä on tärkeä nähdä, että on kiva saada kannustusta myös tähän työhön. Toivotan teille kaikille hyvää jatkoa ja sanotaan moikka.

[Anni]

Moikka!